

A black and white close-up portrait of a man with a short beard and mustache, looking directly at the camera with a slight smile. He is wearing a dark zip-up jacket. The background is a textured stone wall.

JÁN ŠTRASSER

**ŽIVOT
NA TEKUTÝCH
PIESKOKH**

ROZHOVORY
S MARTINOM
M. ŠIMEČKOM

JÁN ŠTRASSER

**ŽIVOT NA TEKUTÝCH
PIESKOC**

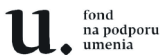
**ROZHOVORY
S MARTINOM
M. ŠIMEČKOM**

JÁN ŠTRASSER

**ŽIVOT NA TEKUTÝCH
PIESKOC**

**ROZHOVORY
S MARTINOM
M. ŠIMEČKOM**

Napísanie tejto knihy rozhovorov
podporil z verejných zdrojov
formou štipendia
Fond na podporu umenia.

Autori: © Ján Štrasser, Martin M. Šimečka, 2024
Fotografia na obálke: © Tomáš Benedikovič
Vydal: © N Press, s. r. o., v roku 2024 ako svoju 114. publikáciu
Vydanie prvé

ISBN 978-80-8230-235-9

**„VYHLASUJEME NA NAŠU ČEŠŤ,
ŽE TÚTO KNIHU NEVYTVORILA
UMELÁ INTELIGENCIA.“**

MARTIN M. ŠIMEČKA, JÁN ŠTRASSER

**„POTVRDZUJEM, ŽE TÚTO KNIHU
VYTVORILI MARTIN M. ŠIMEČKA
A JÁN ŠTRASSER.“**

UMELÁ INTELIGENCIA

OBSAH

A	14
BOLA TO LÁSKA NA PRVÝ POHĽAD	15
ŠIMĚČKA, NESPIEVAJ!	23
CHLAPCI, DNES MA VYHODILI ZO ŠKOLY	37
POTRUBÁR	47
DÍVAL SOM SA DO ĽUDSKÉHO MOZGU	57
„KDE STE BOLI, KEĎ SME MY BOLI V BASE?“	65
POD OTCOVU PREDČASNÚ SMRŤ SA PODPÍSALO VÄZENIE	81
SPRÁVA O SEBE	91
JE MI LÚTO, ALE MŇA NEOSVIETILO	103
DOSTAŤ ZÁSAH VODNÝM DELOM NEBOLO NIČ PRÍJEMNÉ	119
DNES VIEM, ŽE SOM VTEDY MAL ÍŠŤ DO POLITIKY	129
OTEC POVEDAL HAVLOVI: „NEBER TO!“	141
BOL SOM V GRÓNSKU, V MONGOLSKU, V PATAGÓNII	149
ZA MEČIARA SOM NEHLASOVAL	157
JANO, NEMÔŽEŠ ÍŠŤ S MEČIAROM!	165
MÁM V SEBE DVA MATERINSKÉ JAZYKY	171
COPAK TI SLOVÁCI POĽÁD CHTĚJÍ?	185
STAL SOM SA NOVINÁROM	195
SME, RESPEKT, DENNÍK N	207
B	230
KONIEC DEJÍN VERZUS STRET CIVILIZÁCIÍ	231
SME V HLBOKEJ HODNOTOVEJ KRÍZE	237
CHARIZMA NIE JE MORÁLNA KATEGÓRIA	245

KUCIAK BOL DETEKTÍV V SLUŽBÁCH VEREJNOSTI	257
VIKTOR ORBÁN TO HRÁ NA DVE STRANY	265
EURÓPA SA KONČÍ NA HRANICI UKRAJINY S RUSKOM	273
MIGRANTI A RÓMOVIA	295
PODPORUJEM VŠETKY PRÁVA LGBTI+	305
O PÄŤDESIAT ROKOV SA TU VŠETCI UPEČIEME A UVARÍME	317
LOŽ JE CUDZOPASNÍK	333
PROTI MATOVIČOVI SA NEDALO ZAOČKOVATĚ	349
C	358
HOMO CARNALIS	359
NAJVÄČŠMI MILUJEM HALÄSZLÉ	371
SVOJÍM SÚPEROM SOM JA SÄM	383
D	388
MÄJ 2023	389
JÜN - SEPTEMBER 2023	413
OKTÓBER 2023	425
SLOVENSKÝ NÄRODNÝ HLAS JE KLIŠÉ	435
KNIŽNÉ DIELA MARTINA M. ŠIMEČKU	447
JÄN ŠTRASSER	451
EDIČNÄ POZNÄMKA	454
POĎAKOVANIE	455

**„NA ŠŤASTNÝ ŽIVOT
NEPOTREBUJEŠ VEĽA VECÍ;
VŠETKO UŽ MÁŠ V SEBE
A VO SVOJOM SPÔSOBE MYSLENIA.“**

MARCUS AURELIUS

A

BOLA TO LÁSKA NA PRVÝ POHĽAD

Kedy sa z Milana Šimečku stal Martin M. Šimečka?

Narodil som sa v novembri 1957, rok a pol po bratovi Petrovi, bol som neplánované dieťa. Keď už bolo jasné, že prídem na svet, mal som byť Lenka, lebo mama chcela dcéru. Ale na svet som prišiel ja, škaredé káčatko s odstávajúcimi ušami. A mame v pôrodnici nenapadlo nič lepšie ako dať mi meno po otcovi – Milan. Začiatkom osemdesiatych rokov mal v samizdate vyjsť môj prozaický debut Vojenská knižka a otec mi povedal: „Si Milan Šimečka mladší a budeš ním, aj keď b udeš mať šesťdesiat. Vymysli si iné rodné meno.“ Vtedy som už chodil s Martou, tak som si dal meno Martin. Je to podstatné meno, no trochu, a možno aj viac ako trochu, prídavné meno privlastňovacie.

Máš to aj v občianskom preukaze?

Nie, ale mám notársku zápisnicu, že Martin M. Šimečka je osoba, ktorá sa úradným menom volá Milan Šimečka. Tá iniciálka M. je ten pôvodný Milan.

Ako ťa oslovujú ľudia v bežnom živote – Milan či Martin?

Kamaráti a blízki ľudia ma volajú Milan, ale reagujem na obe mená. Už som si zvykol, že je to trošku schizoidné, ale patrí to k môjmu životu.

Tvojím rodiskom je Bratislava. V ktorej elitnej pôrodnici si sa narodil?

Prečo elitnej?

Lebo v knihe rozhovorov s mladými českými novinármi Filipom Zajíčkom a Kirillom Ščeblykinom Jsme jako oni hovoríš, že si vyrastal v činžiaku na Pražskej ulici, postavenom pre bratislavskú intelektuálnu elitu.

Narodil som sa v normálnej bratislavskej pôrodnici na Zochovej ulici. Rodičia si ma priniesli do izby vo vysokoškolskom internáte v Horskom parku, kde ma už čakal brat Peter. Mal som asi rok, keď sme sa presťahovali do domu na Pražskej ulici, ktorý štát postavil pre vysokoškolských pedagógov – boli nimi aj obaja moji rodičia. Všetci chalani, s ktorými som sa hral na dvore, boli učiteľské deti.

Aký byt ste mali?

Slušný, dve veľké izby, veľká kuchyňa, dlhá predsieň. Dnes by to štvorčlennej rodine asi nestačilo, no vtedy to bol priam luxus. Izba rodičov bola hlučná, jej okno mierilo na Pražskú ulicu, za ktorou bola železničná trať. V kuse sa tam preháňali vlaky a smradili parné lokomotívy. Tá druhá bola Petrova a moja, tichá, z okna sme videli lúku, za kopcom bol Horský park.

Tvoj otec Milan Šimečka bol od polovice päťdesiatych rokov minulého storočia verejný intelektuál, významný filozof a politický spisovateľ. Vie sa o ňom veľmi veľa, ale ja chcem o ňom počuť od teba.

Celá otcova rodina pochádzala zo severnej Moravy, presnejšie zo Sliezska. Otec sa narodil v roku 1930 v meste Nový Bohumín, ktoré leží na hranici s Poľskom. Keď si po Mníchovskej dohode v roku 1938 Nemci vzali Sudety, Poliaci si odtrhli časť Sliezska aj s Bohumínom, takže môj otec rok chodil do poľskej školy. A keď Hitler v septembri 1939 prepadol a okupoval Poľsko, Bohumín sa stal priamo súčasťou Nemeckej ríše.

Čo vieš o otcových rodičoch?

Veľmi málo, otec mi o nich takmer vôbec nerozprával. Jeho otec Josef zomrel, keď mal môj otec jedenásť rokov, mama mi povedala, že mal rakovinu a spáchal samovraždu. A mama Anna zomrela tesne pred koncom vojny. Bol to hrozný príbeh.

Povieš mi ho?

Americké letectvo urobilo nálet na Ostravu, kde vtedy rodina môjho otca žila. Mama poslala syna Milana do krytu, povedala, že o chvíľu príde za ním, no už to nestihla – na dom dopadla bomba. Otec mi rozprával, že ju vlastnými rukami vyhrabal z trosiek... Bola to preňho strašná trauma. Ako päťnásťročný sa stal úplnou sirotou.

Ako vyrastal, kto sa oňho staral?

Pribuzní. Mal dvoch starších súrodencov – brata Alfréda a sestru Ilonu. Žil u Ilony, no bol obklopený láskou celej rozvetvenej šimečkovskej rodiny. Ako vojnová sirota dostával od štátu pomerne štedrý sirotský príspevok. Od jesene 1945 študoval v Bohumíne na gymnáziu, patril k najlepším žiakom. V roku 1949 zmaturoval a prijali ho na Filozofickú fakultu Masarykovej univerzity v Brne. Študoval češtinu a ruštinu.

Prečo práve tento odbor?

Češtinu preto, lebo mal rád literatúru. Keď som neskôr čítal jeho štúdie a eseje, zistil som, že mal mimoriadnu schopnosť kreatívneho písania. A ruštinu zjavne preto, že miloval Sovietsky zväz.

Na univerzitu šiel až po komunistickom prevrate vo februári 1948. Ako vnímal nový režim?

Otec už ako chlapec nenávidel nemecký fašizmus, ku koncu vojny mal doma mapu, na ktorej sledoval postup sovietskych vojsk pri oslobodzovaní Európy. Jeho otec vždy volil sociálnych demokratov a aj môj otec videl budúcnosť sveta v socializme a komunizme. Povedal by som, že lavica bola jeho prirodzená voľba. Pravda, na gymnáziu sa ešte politikou nezaoberal, venoval sa najmä športu. No hneď po nástupe na univerzitu vstúpil do komunistickej strany.

A teraz porozprávaj o svojej mame.

Volala sa Eva a za slobodna mala lahodne znejúce priezvisko – volala sa Lahodová a od otca bola o rok a pol mladšia. Mamin príbeh bol celkom iný ako otcov. Narodila sa v Znojme, jej otec bol bankový úradník a jej mama Vilma pochádzala z takzvanej lepšej, čiže meštiackej rodiny.

Poznal si svojich starých rodičov?

Pravdaže. Lahodovci mali chatu v Bystrci na okraji Brna, v detstve sme tam aj s bratom rok čo rok chodili na letné prázdniny. Stará mama Vilma bola klasická žena v domácnosti, výborne varila a piekla. Jej sestra Štefka bola už v tridsiatych rokoch znojemská feministka, nosila nohavice a fajčila fajku. Keď mala moja mama osem rokov, rodina sa presťahovala do Brna, mama zmaturovala na gymnáziu a šla na Masarykovu univerzitu študovať češtinu a angličtinu.

A tam sa stretla s Milanom Šimečkom.

Rodinná história hovorí, že moji budúci rodičia sa zoznámili na univerzite, presnejšie v univerzitnom speváckom krúžku mladých komunistov.

Soudruzi moji! Bratři veršů mých!

Ať dál zní píseň horoucí a tvrdá!

Ať na nás vlají jako na žerdích

košile modré, srdce rudá!

Toto spievali? Kto to napísal?

Pavel Kohout. Bola to láska na prvý pohľad?

Áno. Dvaja zamilovaní študenti, ktorí verili, že komunizmus je šťastná budúcnosť, a všetky svoje mladé sily venovali jeho budovaniu. Duchovné usilovným štúdiom diel marxizmu-leninizmu, fyzické prácou na rôznych stavbách mládeže.

Aj mama bola komunistka?

Nadšená. U nej to bol aj vzdor proti svojim malomeštiac-kým rodičom, tuhým katolíkom. Doma musela chodiť do kostola a strašne ju rozčuľovalo cirkevné pokrytectvo. Ako šesťnásťročná sa s cirkvou definitívne rozišla, mala pocit, že Boh totálne zlyhal, keď dopustil tú strašnú vojnu, všetko to utrpenie. Aj preto vstúpila do komunistickej strany.

Študovali v čase najtuhšieho stalinizmu, v čase politických procesov, ktorých obeť končili v Jáchymove alebo na šibenicí.

Ako mladí komunisti v tom čase nepochybovali, že strana vie, čo robí a prečo to robí. Otec skončil univerzitu v roku 1953 a dostal umiestenku do Kroměříža, učil tam češtinu na strednej škole. Mama mala pred sebou ešte rok štúdia, chodievala za otcom, a keď neboli spolu, otec jej každý deň napísal dlhý list. Bola to obrovská láska.

Kedy a kde sa zosobášili?

Zaskočil si ma. V Kroměříži alebo v Brne. Viem, že mama ešte študovala. V roku 1954 prišli do Bratislavy už ako manželia.

Ako sa dostali do Bratislavy?

Otec chcel učiť na vysokej škole. Nevie, ako to konkrétne prebehlo, no zjavne si to vybavil po straníckej linke. Dostal miesto učiteľa marxizmu-leninizmu na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského. Do Bratislavy prišiel aj s mamou, tá rok či dva učila angličtinu na nejakej strednej škole, potom bola s Petrom a so mnou na materskej dovolenke a po nej nastúpila ako odborná asistentka na katedru anglistiky na FFUK. Otec v roku 1957 začal prednášať marxistickú filozofiu na Vysokej škole múzických umení. Mnohí herci a herečky naňho spomínali so sympatiou, no po Nežnej revolúcii som sa stretol aj s názormi, že bol komunistický dogmatik.